

Wstęp

Niniejsza monografia zatytułowana *Wyzwania technologiczne i społeczne a nowe trendy w zarządzaniu współczesnymi organizacjami* obejmuje 28 rozdziałów. Prezentują one szerokie spektrum zagadnień odnoszących się do aktualnych problemów, przed którymi stają organizacje działające w turbulentnym otoczeniu. Istotny wpływ na ich funkcjonowanie mają czynniki społeczne i technologiczne kształtujące zmiany w zachowaniach organizacyjnych.

Przedstawione rozważania zawarte w tej monografii zostały oparte zarówno na analizie literatury przedmiotu, jak na wynikach badań empirycznych zrealizowanych przez autorów. Rozważania te dotyczą najnowszych trendów kształtujących zachowania organizacyjne, na które istotny wpływ wywierają czynniki technologiczne i społeczne, jak: możliwości pozyskiwania technologii w przedsiębiorstwach *high-tech*, cyfrowa przedsiębiorczość, sztuczna inteligencja, nowe trendy w kształceniu kadry menedżerskiej.

W opracowaniu *Jednolity rynek cyfrowy Unii Europejskiej – architektura strategii i wyzwania dla nauk o zarządzaniu* Jan W. Wiktor identyfikuje przesłanki powstania jednolitego rynku cyfrowego Unii Europejskiej. W tekście dokonano oceny strategii jednolitego rynku cyfrowego UE z punktu widzenia wyzwań, jakie regulacje sfery technologicznej stawiają przed zarządzaniem.

Piotr Buła i Tomasz Schroeder w tekście pt. *Wpływ wybranych aspektów czwartej rewolucji przemysłowej na zmiany w ekosystemie biznesu* przedstawiają charakterystykę czwartej rewolucji przemysłowej. Rozważania prowadzone są z perspektywy koncepcji ekosystemów biznesu. Autorzy prezentują wpływ współczesnych zmian technologicznych na funkcjonowanie ekosystemów.

W rozdziale *Konceptualizacja pojęcia technologii w naukach humanistycznych i społecznych – ujęcie retrospektywne* Edyta Bielińska-Dusza dokonała analizy literatury z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych pod kątem sposobów rozumienia technologii. W efekcie zaprezentowano obszar znaczeniowy powiązany z pojęciem technologii w tych dyscyplinach, a następnie zawężono go do nauk o zarządzaniu.

Elżbieta Skrzypek w części pt. *Etyka w biznesie – zarządzanie etyczne w organizacji* wskazuje na trudności w sferze oceny zachowań etycznych w społeczeństwie sieciowym,

w warunkach nasilających się procesów digitalizacji. Autorka przedstawiła istotę etyki w biznesie oraz zasady związane z zarządzaniem etycznym. Wynikiem rozważań jest ocena etyki w zarządzaniu i wskazanie kierunków jej rozwoju.

Główną myślą tekstu autorstwa Zbigniewa Olesińskiego i Agnieszki Rzepki pt. *Zarządzanie stylem życia w epoce 4.0* jest to, iż zmiany organizacyjne oraz otoczenia są silną przesłanką do istotnych przeobrażeń w stylu życia człowieka. Na podstawie przeprowadzonych badań empirycznych ukazano wpływ tych przemian na skłonność do współpracy międzyorganizacyjnej.

Temat zachowań etycznych w przedsiębiorstwach został pogłębiony w rozdziale pt. *Przywództwo służebne i etyczne oraz CSR. Wyniki badań*. Autorka, Aleksandra Zaleśna, prezentuje w nim wyniki własnych badań ilościowych dotyczących stylów przywództwa i ich wpływu na realizację koncepcji CSR w przedsiębiorstwach.

W kolejnym rozdziale pt. *Koncepcja zrównoważonego rozwoju jako środowisko implementacji praktyk green HR we współczesnych przedsiębiorstwach* Bożena Matusiak, Marek Matejun i Izabela Różańska-Bińczyk również pogłębiają tematykę powiązaną z CSR. Autorzy prezentują wyniki własnych badań ilościowych, w których ukazano powiązanie między stosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i implementacją praktyk *green HR* w przedsiębiorstwach.

Wątek CSR w aspekcie praktyk stosowanych w sądach powszechnych porusza tekst pt. *Raportowanie społeczne w sądach powszechnych*. Sylwia Morawska i Przemysław Banasik omawiają w nim problematykę raportowania społecznego w odniesieniu do organizacji publicznych. Badania przeprowadzone na podstawie informacji udostępnianych przez sądy powszechne na stronach internetowych wskazują na ograniczony zakres stosowania raportowania społecznego w tego typu placówkach.

Zagadnienia powiązane ze społeczną odpowiedzialnością biznesu są również tematem rozważań zawartych w rozdziale pt. *Społeczne zaangażowanie biznesu (Corporate Community Involvement) – perspektywa międzykulturowa i międzypokoleniowa*. Autorzy opracowania, Agnieszka Żak i Piotr Buła, koncentrują się na pojęciu społecznego zaangażowania biznesu. W tekście przedstawiono przegląd literatury i badań dotyczących tego zjawiska.

W kolejnym opracowaniu pt. *Społecznie odpowiedzialni czy społecznie przedsiębiorczy? Społeczna odpowiedzialność biznesu jako wyzwanie współczesnych przedsiębiorstw rodzinnych* przedstawiono problematykę CSR w kontekście funkcjonowania przedsiębiorstw rodzinnych. Autorzy: Martyna Wronka-Pośpiech, Izabela Steinerowska-Streb i Marek Śliboda w opracowanym na podstawie wywiadów pogłębionych studium przypadku ukazują motywy podejmowania działań społecznych oraz kierunki tych działań.

Stosunkowo przewrotny punkt widzenia prezentuje Agnieszka Sokołowska-Durkalec w tekście pt. *Rozważania o integracji i dezintegracji koncepcji społecznej odpowiedzialności*

i społecznej nieodpowiedzialności małego przedsiębiorstwa. Autorka przedstawia refleksje na temat sposobu definiowania społecznej odpowiedzialności we współczesnym życiu gospodarczym. Skonfrontowano je z rozwijającym w literaturze pojęciem społecznej nieodpowiedzialności. Na tym tle ukazano potrzebę dalszych badań na tą problematykę.

Tematykę orientacji przedsiębiorczej w organizacjach non profit podejmuje Joanna Schmidt w rozdziale pt. *Orientacja przedsiębiorcza w perspektywie wyników organizacji non profit w Polsce*. Autorka na podstawie własnych badań empirycznych (dane zebrane w wywiadach pogłębionych) prezentuje czynniki, które wpływają na kształtowanie orientacji przedsiębiorczej.

Organizacje non profit są również tematem kolejnego opracowania, autorstwa Anny Marciszewskiej, pt. *Diagnoza wykorzystania mediów społecznościowych przez organizacje non profit*. W tekście zaprezentowano wzrost znaczenia roli mediów społecznościowych w funkcjonowaniu organizacji trzeciego sektora.

Jarosław Korpysa podejmuje temat neuronauki w kontekście badań nad przedsiębiorczością. W rozdziale pt. *Rola neuronauki w procesach przedsiębiorczych* przedstawiono techniki neuronauki oraz możliwość ich wykorzystania do analizy procesów przedsiębiorczych. W tekście zaproponowano neurokognitywistyczny model wykorzystania szans przedsiębiorczych.

Julita Wasilczuk w swoim opracowaniu *Intencje przedsiębiorcze studentów – analiza międzynarodowa oparta na rozszerzonym modelu Ajzena* starała się zaproponować rozszerzenie teorii tego badacza dotyczącej planowanych zachowań. Propozycja ta została poddana częściowej analizie statystycznej opartej na wynikach badań przeprowadzonych na grupie ponad 3,5 tys. studentów z pięciu krajów Europy Środkowej i Wschodniej.

Agnieszka Postuła w artykule *Rola nauczyciela akademickiego we współczesnej edukacji menedżerskiej* ukazała różnice w edukacji menedżerskiej, jakie nastąpiły na przestrzeni ostatnich lat. Prowadzone przez autorkę analizy oparte zostały na wynikach pięcioletnich badań etnograficznych z wykorzystaniem wywiadów z uczestnikami procesu edukacji na różnych etapach.

Tekst Zbigniewa Chyby *Źródła pozyskiwania technologii a rozwój przedsiębiorczości technologicznej w firmach high-tech w świetle wyników badań* prezentuje wyniki badań dotyczących preferowanych metod pozyskiwania technologii przez przedsiębiorstwa w kontekście ich wpływu na rozwój przedsiębiorczości technologicznej. Badania zostały przeprowadzone wśród przedsiębiorstw sektora zaawansowanych technologii zlokalizowanych w województwie mazowieckim, z wykorzystaniem techniki ankietowej. Wyniki badań pozwoliły na potwierdzenie hipotezy zakładającej, że korzystanie z wewnętrznych opcji pozyskiwania technologii w największym stopniu sprzyja rozwojowi przedsiębiorczości technologicznej.

W swoim opracowaniu *Polskie przedsiębiorstwa działające w modelu gospodarki współdzielenia a globalni liderzy* Aleksandra Stanek-Kowalczyk dokonała porównania między przedsiębiorstwami polskimi działającymi w modelu gospodarki współdzielenia a globalnymi liderami. Na podstawie analizy danych autorka wskazała podobieństwa i różnice w trzech wymiarach: przychody, zatrudnienie i liczba użytkowników. Jako główne zidentyfikowane podobieństwo wskazała wiek przedsiębiorstwa. Z kolei do głównych różnic zaliczyła branżę, w której działają przedsiębiorstwa, oraz wysokość generowanych przychodów w przeliczeniu na użytkownika.

Rozdział przygotowany przez Annę Skowronek-Mielczarek i Barbarę Bojewską pt. *Wyzwania zarządcze w małych i średnich przedsiębiorstwach w warunkach gospodarki cyfrowej* porusza problem dotyczący znaczenia cyfryzacji w zarządzaniu małymi i średnimi przedsiębiorstwami. Opierając się na analizie literatury przedmiotu oraz wynikach badań wtórnych, autorki starały się udowodnić, że skuteczne zarządzanie tymi podmiotami musi charakteryzować szybkość, zwinność (*agility*) i zdolność adaptacji, dzięki którym będą one w stanie konkurować w dzisiejszym globalnym otoczeniu w gospodarce cyfrowej.

Dariusz Danilewicz w artykule *Wyzwania zarządzania w branży hotelarskiej w obliczu zmian społecznych i technologicznych* wskazuje, że do najważniejszych wyzwań dla tej branży zaliczyć należy: zwiększenie wydajności pracy (usprawnienie pracy pracowników), obniżenie kosztów usług (poprzez uproszczenie, automatyzację lub eliminację niektórych czynności), zwiększenie niezawodności i szybkości obsługi klienta.

Ewa Wszendybył-Skulska w opracowaniu pt. *Sztuczna inteligencja w ZZL – korzyści i wyzwania* podjęła próbę wykazania, że sztuczna inteligencja nie powinna być postrzegana w kategoriach zagrożenia związanego z całkowitym przejęciem przez nią działań w obszarze zarządzania zasobami ludzkimi, ale raczej jako szansa na ich skuteczny rozwój. Wyniki przeprowadzonych przez autorkę badań jakościowych wskazują, że traktowanie sztucznej inteligencji jako zagrożenia wynika z niewystarczającej wiedzy menedżerów i pracowników na ten temat.

Rozdział pt. *System operacyjny przedsiębiorstwa w warunkach Przemysłu 4.0* napisany przez Katarzynę Jasińską jest próbą scharakteryzowania wpływu czynników związanych z wdrażaniem koncepcji *Industry 4.0* na system operacyjny przedsiębiorstw. Zaprezentowane przez Autorkę wyniki badań ankietowych wskazują na to, że podmioty gospodarcze implementujące tę koncepcję wdrażają cyfryzację i automatyzację procesów.

W opracowaniu zatytułowanym *Kompetencje logistyków w przyszłości* Halina Brdulak starała się przedstawić wyniki diagnozy przyszłych kompetencji logistyków w odpowiedzi na kluczowe trendy w gospodarce, które zostaną zawarte w znowelizowanych standardach kwalifikacji logistyków, rekomendowanych przez European Logistics Association. Wyniki tej diagnozy wskazują, że głównymi oczekiwaniami w zakresie przy-

szłych kompetencji tej grupy zawodowej są umiejętności komunikacyjne, zarządzanie zespołem, kreatywność, praca na dużych zbiorach danych, szybka adaptacja do zmian w realizowanych procesach oraz umiejętność ich wdrażania w organizacji, zarządzanie ryzykiem, jak również wiedzą na temat wykorzystania nowych technologii.

Artykuł Macieja Urbaniaka pt. *Oczekiwania wobec dostawców w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości produktów oraz procesów* jest próbą przedstawienia aktualnych tendencji kształtujących oczekiwania producentów działających na rynku B2B wobec dostawców w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości produktów oraz procesów. Wyniki przeprowadzonych przez autora badań empirycznych (przy zastosowaniu techniki CATI) wskazują, że przedsiębiorstwa produkcyjne będące nabywcami, działając w Polsce, w swoich oczekiwaniach wobec dostawców koncentrują się głównie na doskonaleniu jakości technicznej produktów, skracaniu czasu realizacji zamówień, redukowaniu kosztów operacyjnych.

Magdalena Czerwińska w opracowaniu pt. *Zastosowanie modeli akceptacji technologii informacyjnych w procesach korzystania z informacji zdrowotnych dostępnych w Internecie* dokonała przeglądu podstawowych teorii i modeli akceptacji technologii poprzez scharakteryzowanie ich struktury oraz etapów ewolucji. Autorka starała się udowodnić, że opisane modele są przydatne do badania akceptacji technologii przez użytkowników o różnych cechach w różnych organizacjach. Wykazała również, iż modele te cechują się elastycznością w zakresie ich rozszerzania i modyfikowania na potrzeby różnych obszarów wdrażania technologii IT.

Rozdział *Zapewnienie bezpieczeństwa pacjenta – wyzwania dla teorii i praktyki* napisany przez Agnieszkę Kister prezentuje wybrane koncepcje i narzędzia zarządzania wykorzystywane w celu zapewnienia bezpieczeństwa pacjenta. Prowadzone przez autorkę teoretyczne rozważania doprowadzają do konkluzji, że zapewnienie bezpieczeństwa pacjenta wymaga implementowania narzędzi wypracowanych nie tylko w dziedzinie nauk społecznych, ale także nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk ścisłych.

Sabina Kubiciel-Lodzińska w artykule *Płeć ważniejsza niż wykształcenie? Obecność mężczyzn obcokrajowców w opiece senioralnej w Polsce* zaprezentowała wyniki badań empirycznych przeprowadzonych wśród mężczyzn, cudzoziemców pracujących w województwie opolskim w charakterze opiekunów osób starszych. Wyniki te wskazują, że obecność migrantów posiadających wykształcenie zgodne z profilem wykonywanej pracy z jednej strony korzystnie wpływa na standard świadczonej opieki, która jest wykonywana w sposób profesjonalny, z drugiej z kolei zjawisko to ma konsekwencje negatywne w postaci niepełnego wykorzystania ich kwalifikacji (*brain drain*).

Monografię kończy rozdział pt. *Wyzwania globalne współczesnych organizacji gospodarczych* autorstwa Konrada Raczkowskiego i Joanny Węgrzyn, którzy starali się określić najważniejsze wyzwania globalnych współczesnych organizacji gospodar-

czych w bloku gospodarek rozwiniętych, rozwijających się oraz państw rozwijających się o niskich dochodach. Autorzy badaniami komparatystycznymi objęli okres 2008–2019, w ramach rozszerzonych lub zawężonych okresowo trendów kształtowania globalnych przesunięć działalności gospodarczej, na kanwie dynamiki wzrostu PKB *per capita*, indeksu Giniego, globalnego rynku usług outsourcingowych, długu publicznego, całkowitej produktywności czynników produkcji, rozkładu populacyjnego oraz globalnego trendu konsumpcji.